

PRÁVA VYDAVATEĽOV PERIODICKÝCH PUBLIKÁCIÍ V NOVEJ AUTORSKOPRÁVNEJ ÚPRAVE

doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M.*

Abstrakt: Príspevok sa venuje transpozícii nového práva vydavateľov do slovenského právneho poriadku vrátane nárokov na primeranú náhradu odmeny. Okrem pojmových disproporcií obsiahnutých v Tlačovom zákone a v novej smernici o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu sa zaoberá aj nejasným prepojením pripravovanej novely Autorského zákona s ustanoveniami o právach a povinnostiach vydavateľa v zmysle Tlačového zákona. Zaoberá sa možnosťou uplatňovania práva na opravu, práva na odpoveď a práva na dodatočné oznámenie v online prostredí. Článok analyzuje zaužívanú terminológiu ako vydavateľ, právo vydavateľov, periodická publikácia a periodická tlač a porovnáva ju s pojmami podľa smernice o autorskom práve ako práva k publikáciám, tlačové publikácie a primeraná náhrada odmeny. Zároveň poukazuje na prípadnú duplicitu v existujúcej a navrhovanej právnej úprave, ktorá by mohla spôsobiť aplikačné problémy.

Kľúčové slová: vydavateľ, právo vydavateľov, práva k publikáciám, tlačová publikácia, periodická publikácia, primeraná náhrada odmeny, online používanie tlačových publikácií

Najväčšie legislatívne zmeny v postavení vydavateľov od prijatia zákona č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) (ďalej „TlačZ“ alebo „Tlačový zákon“) v roku 2008 sa očakávajú práve v súvislosti s implementáciou smernice 2019/790 zo 17. apríla 2019 o au-

* doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M. pôsobí na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnickej fakulte, Katedre občianskeho práva. Je vedúcou Centa transferu technológií v Technologickom a inovačnom parku UPJŠ v Košiciach, a zároveň pôsobí ako advokátka. Článok bol vypracovaný v rámci realizácie projektu VEGA č. 1/0765/20 *Ochrana ľudských hodnôt v súkromnom práve v kontexte moderných trendov a prebiehajúcej rekodifikácie súkromného práva.*

torskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (ďalej aj „Smernica o AP“ alebo „Smernica o autorskom práve“), ktorá okrem iného upravuje aj nové práva vydavateľov v online prostredí.¹ Európsky zákonodarca sa snaží reagovať na vznik nových online služieb, ktoré využívajú obsah periodických publikácií. Absencia osobitného práva vydavateľov v online prostredí komplikuje napĺňanie nielen legitímnych očakávaní vydavateľov a poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti, ale aj samotných používateľov (alebo vhodnejšie „užívateľov“) obsahu, čo v konečnom dôsledku by mohlo mať vplyv na bezproblémovú realizáciu práva na informácie. Zakotvenie nového práva vydavateľa však ide ruka v ruku so zmenou ich postavenia v online svete. Týka sa to nielen zodpovednosti za obsah publikácií šírený online, ale aj prostriedkov ochrany, ktoré možno pri porušení práv uplatňovať, ako je právo na opravu, právo na odpoveď a právo na dodatočné oznámenie. Rovnako zásadné je aj použitie ustanovení Tlačového zákona o ochrane zdroja informácií. Podľa nášho názoru sa zákonodarca okrem novelizácie zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej aj „AZ“ alebo „Autorský zákon“) nevyhne analýze postavenia vydavateľa internetových vydaní tlače vo vzťahu k Tlačovému zákonu, ktorý je už dlhodobo kritizovaný za právne vákuum v tejto oblasti.² Uvedomujeme si zároveň, že úprava postavenia vydavateľov v online prostredí si vyžiada aj otvorenie otázky splnenia formálnych požiadaviek pre evidenciu periodickej tlače zakotvených v § 11 TlačZ, ktoré musí splniť osoba, ktorá mieni vydávať periodickú

¹ Pre úplnosť uvádzame, že zákonodarca je povinný v súvislosti s licencovaním autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom k dielam a iným predmetom ochrany, ktoré sú súčasťou vysielania určitých typov televíznych a rozhlasových programov v rovnakej transpozičnej lehote implementovať aj smernicu 2019/789 zo 17. apríla 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré on-line vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov a ktorou sa mení smernica Rady 93/83/EHS.

² Pozri napríklad VOZÁR, J., VALKO, E., LAPŠANSKÝ, L.: *Tlačový zákon. Komentár*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 54.

tlač v zmysle súčasne platného Tlačového zákona. Výraz mieni pritom nepovažujeme za správny z pohľadu legálneho textu a ako vhodnejší navrhujeme „zamýšľa“ vydávať.

Je potrebné uviesť, že v platnom Autorskom zákone sa osobitná úprava práva vydavateľa nenachádza, aj keď nemožno opomenúť osobitnú úpravu licenčnej zmluvy na vydanie diela v § 75 AZ. Hoci aktuálna autorskoprávna úprava, na rozdiel od predošlého zákona³ hovorí iba všeobecne o nadobúdateľovi licencie, v zásade pôjde predovšetkým o vydavateľa.⁴

Pri uvádzaní analyzovaných pojmov budeme prioritne vychádzať zo znenia Smernice o autorskom práve a budeme ich porovnávať s už existujúcou úpravou v právnom poriadku SR. Je však nutné poznamenať, že slovenský preklad Smernice o autorskom práve nekorešponduje s pojmami zavedenými a dlhodobo používanými v slovenských právnych normách.⁵

³ Porovnaj § 34 ods. 1 zákona č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov, podľa ktorého vydavateľskou zmluvou udeľuje autor vydavateľovi súhlas vydať slovesné dielo, hudobnodramatické alebo hudobné dielo, dielo výtvarného umenia, fotografické alebo kartografické dielo a vydavateľ sa zaväzuje vydať dielo na svoj účet, urobiť opatrenia na jeho šírenie a vyplatiť autorovi odmenu. Ani tento predpis však definíciu vydavateľa alebo jeho osobitné práva neupravoval.

⁴ Bližšie pozri BAČÁROVÁ, R. *Zmluvné záväzky v autorskom práve*, Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 148 a nasl.

⁵ O zmenách v právach vydavateľov sa diskutuje dlhšie. Pozri napríklad GEIGER, Ch., BULAYENKO, O., FROSIO, G. *Opinion of the CEIPI on the European Commission's copyright reform proposal, with a focus on the introduction of neighbouring rights for press publishers in EU law*. European Intellectual Property Review 202 (2017), Centre for International Intellectual Property Studies (CEIPI) Research Paper No. 2016-01. <https://ssrn.com/abstract=2921334> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2921334> [31.1.2021] alebo FROSIO, G. *Reforming Intermediary Liability in the Platform Economy: a European Digital Single Market Strategy*. Northwestern University Law Review 19 (2017) <https://ssrn.com/abstract=2912272> [31.1.2021] alebo HOPNER, T. *EU Copyright Reform: The Case for a Publisher's Right*, Intellectual Property Quarterly issue 1/2018, s. 1-42 <https://ssrn.com/abstract=3081733> [31.1.2021] alebo PEUKERT, A. *An EU related right for press publishers concerning digital uses. A legal analysis*. Research Paper of the Faculty of Law, Goethe University Frankfurt am Main no 22/2016. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2888040>

1. VYMEDZENIE POJMU VYDAVATEĽ

Súčasná právna úprava vydavateľa je obsiahnutá predovšetkým v § 2 ods. 3 TlačZ a za vydavateľa periodickej tlače označuje osobu, ktorá zabezpečuje vydávanie periodickej tlače na svoje náklady.

Pokiaľ ide o pojem vydávanie tlače, ten nie je v Tlačovom zákone definovaný a je potrebné ho chápať skôr ako činnosť. V komentári k Tlačovému zákonu sa uvádza, že činnosť vydávania periodickej tlače možno vnímať ako činnosť zabezpečovania obsahu, výroby výtlačkov a distribúciu periodickej tlače verejnosti.⁶ Česká úprava pod vydávaním periodickej tlače rozumie činnosť vydavateľa, pri ktorej na svoj účet a na svoju zodpovednosť zaisťuje jeho obsah, vydanie a verejné šírenie.⁷ Pre úplnosť uvádzame, že § 2 ods. 2 Tlačového zákona síce upravuje pojem „vydanie periodickej tlače“, ale myslí sa tým výtlačok, teda ide o súbor rovnakých alebo iba regionálnymi časťami alebo jazykom sa odlišujúcich výtlačkov periodickej tlače. Označenie „výtlačok“ vnímame ako fyzický nosič, a preto ak by sme mali pôsobnosť Tlačového zákona rozšíriť aj na internet, bude nutná zmena alebo doplnenie tejto definície.⁸

Dôvodová správa k Tlačovému zákonu pod úkonom vydávania rozumie „zabezpečovanie obsahu a následné zverejnenie informácií v periodickej tlači determinované verejným šírením v tlačenej forme“.

[31.1.2021] alebo SCALZINI, S. *The new related right for press publishers: what way forward?* <https://ssrn.com/abstract=3664847> [31.1.2021] alebo COLANGELO, G., TORTI, V. *Copyright, online news publishing and aggregators: a law and economics analysis of the EU reform* <https://ssrn.com/abstract=3255449> [31.1.2021].

⁶ VOZÁR, J., VALKO, E., LAPŠANSKÝ, L.: *Tlačový zákon. Komentár*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 55.

⁷ Pozri § 3 písm. c) zákona č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostiach pri vydávaní periodického tisku a o zmene niektorých ďalších zákonov (tiskový zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Tlačový zákon ČR“).

⁸ Tému sme sa venovali BAČÁROVÁ, R. Protichodné záujmy subjektov autorského práva ako príčina konfliktov v autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu európskej únie. In: ADAMOVIČ, Z. (ed.): *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo 4*. TYPI UNIVERSITATYS TYRNAVENSIS, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity v Trnave a Vedy, vydavateľstva SAV v Bratislave, 2020 s. 90-118.

Formulácia „zabezpečovanie obsahu“ znamená, že obsah nemusí vydavateľ vytvoriť sám, ale ak by pre neho obsah vytvorila tretia osoba, táto nebude vydavateľom. Okrem iného kumulatívne musí dôjsť k zverejneniu obsahu v periodickej tlači a navyše v tlačenej forme. Hoci nejde o zákonné znenie a dôvodová správa vyjadruje skôr filozofiu zákona, malo by dôjsť k zmene, resp. k spresneniu úpravy priamo v texte Tlačového zákona, ak by sme ho chceli aplikovať aj na internetové publikácie.

Pokiaľ ide o pojem „verejné šírenie“, ani ten nie je v Tlačovom zákone definovaný. Jeho vymedzenie však nachádzame v Autorskom zákone v súvislosti s verejným prenosom diela, ktorým je verejné šírenie akýmkoľvek technickými prostriedkami po drôte alebo bezdrôtovo tak, že toto dielo môžu vnímať osoby na miestach, kde by ho bez tohto prenosu vnímať nemohli. Pod „verejným prenosom“ sa rozumie vysielanie diela, retransmisia diela a sprístupňovanie diela verejnosti. Ak by Tlačový zákon verejné šírenie nespájal s tlačenou formou šírenia obsahu, ale pripúšťal by akúkoľvek formu vrátane elektronickej, táto definícia by bola sčasti použiteľná aj na vydávanie periodických publikácií prostredníctvom internetu.

2. ZODPOVEDNOSŤ VYDAVATEĽOV PERIODICKEJ TLAČE ZA OBSAH ŠÍRENÝ NA INTERNETE

Absenciu jasnej úpravy pôsobnosti Tlačového zákona vo vzťahu k internetovým vydaniám tlače vnímame ako problematickú aj v otázke zodpovednosti vydavateľov periodickej tlače za obsah šírený na internete. Odstránenie tejto medzery v zákone bolo navrhované už pri prijímaní nového Tlačového zákona v roku 2008, napriek tomu explicitné vymedzenie chýba. Z dôvodovej správy k Tlačovému zákonu v súvislosti s negatívnym vymedzením jeho vecnej pôsobnosti síce vyplýva, že Tlačový zákon sa nevzťahuje na informácie šírené internetom alebo inou počítačovou sieťou na základe individuálnej požiadavky, ale do zákonného textu sa táto formulácia nedostala. Navyše sa tu hovorí všeobecne o informáciách, nie o periodickej tlači, preto je stále otázne,

či a do akej miery je použitie Tlačového zákona možné aj na internetové vydania periodickej tlače.

Doterajšia rozhodovacia prax sa prikláňala k výkladu, ktorý smeroval k materializácii vydania tlačoviny na papieri.⁹ Aj súčasné znenie Tlačového zákona, ktoré pracuje s pojmom vydania periodickej tlače ako súboru výtlačkov, podporuje výklad o fyzických nosičoch. Obdobná česká právna úprava v rámci vymedzenia pôsobnosti Tlačového zákona ČR rovnako podporuje interpretáciu, že pôsobnosť citovaného zákona nemožno vztiahnuť na internetové spravodajstvo.¹⁰ Túto názorovú líniu zastáva aj česká judikatúra, ktorá v súvislosti s domáhaním sa práva na odpoveď a práva na dodatočné oznámenie (*dodatečné sdělení*) konštatuje, že Tlačový zákon ČR sa vzťahuje iba na periodickú tlač, ktorou nie je internetový portál alebo že internetové stránky, resp. internetom šírené oznámenia nespádajú pod režim Tlačového zákona ČR.¹¹ Konštatuje sa tiež, že na internetový spravodajský portál sa nevzťahujú povinnosti vydavateľa periodickej tlače, napríklad povinnosť uverejniť dodatočné oznámenie. Internet nemožno považovať za informačný prostriedok, na ktorý by sa vzťahoval Tlačový zákon, pretože internetový portál vzhľadom na vymedzenie pojmu nie je periodickou tlačou.¹² K uvedenému sa síce priklonil aj Ústavný súd ČR a prisvedčil názoru všeobecných súdov, že nie je možné vykonať rozširujúci výklad § 2 ods. 1 a § 3 písm. a) Tlačového zákona ČR, ktorý nie je určený na to, aby upravoval, kde, kedy a ako môže prevádzkovať internetové spravodajstvo. Dospel však k inému dôležitému záveru, s ktorým sa možno stotožniť, a síce, že nie je podstatné to, na akom mediálnom nosiči došlo k zásahu do základných práv a slobôd. Dôležité je to, že môžu byť nositeľmi informácie, ktorá môže poškodiť chránené základné práva

⁹ Uznesenie Ústavného súdu SR zo 17. februára 1999, sp. zn. PL.ÚS 3/99 týkajúce sa už zrušeného zákona č. 81/1966 Zb. o periodickej tlači a o ostatných hromadných informačných prostriedkoch.

¹⁰ Pozri CHALOUPKOVÁ, H.: *Tiskový zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck 2006, s. 21.

¹¹ Pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR z 21. marca 2018, sp. zn. 30 Cdo 1870/2017 a rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo 6. marca 2018, sp. zn. 22 Cdo 2968/2017.

¹² Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR z 21. marca 2018, sp. zn. 30 Cdo 1870/2017.

a slobody. Nakoniec uzavrel, že ak doposiaľ neexistuje v mediálnom práve výslovná úprava, ktorá chráni práva a slobody v prostredí internetu, možno analogicky využiť právne inštitúty všeobecnej povahy, ktoré nie sú viazané výlučne na určitý typ informačného média a sú spôsobilé poskytnúť ochranu.¹³

Z dôvodu hľadania prienikov medzi úpravou vydávania periodických publikácií v Tlačovom zákone a v Autorskom zákone, ktoré by umožnili aspoň sčasti zjednotiť zákonné znenia, je potrebné spomenúť, že Autorský zákon pozná a definuje pojmy zverejnenie a vydanie diela. Podľa § 6 ods. 1 AZ je dielo zverejnené v deň, keď bolo prvýkrát oprávnené použité verejným vykonaním, verejným vystavením, vydaním alebo verejným prenosom, alebo inak prvýkrát oprávnené uverejnené a vydané bude v deň, keď sa oprávnené začalo s verejným rozširovaním rozmnoženiny diela (§ 6 ods. 2 AZ). Verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny možno uskutočniť prevodom vlastníckeho práva, vypožičaním alebo nájmom, čo sú autorskoprávne relevantné spôsoby použitia diela.¹⁴

Už sme spomínali, že v Autorskom zákone sa osobitná úprava práva vydavateľa nenachádza, no poukázali sme aj na osobitnú úpravu licenčnej zmluvy na vydanie diela podľa § 75 AZ. Táto úprava sa v porovnaní s úpravou v Tlačovom zákone neobmedzuje iba na rozmnoženie v tlačenej forme. Autorský zákon umožňuje nadobúdateľovi

¹³ Nález Ústavného súdu ČR z 23. júna 2020, sp. zn. IV. ÚS 2257/18.

¹⁴ Pod verejným rozširovaním originálu diela alebo jeho rozmnoženiny prevodom vlastníckeho práva v zmysle § 22 AZ rozumieme prevod vlastníckeho práva k veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené alebo na ktorej je dielo zachytené ako jeho originál alebo jeho rozmnoženina. Explicitné uvedenie, že ide o prevod vlastníckeho práva k veci znamená, že uplatnenie tohto práva bude spojené s hmotnou podobou diela. K formám verejného rozširovania patrí aj nájom (angl. *rental*, nem. *Vermietung*) a vypožičanie (angl. *lending*, nem. *Verleihen*) originálu diela alebo rozmnoženiny diela. V porovnaní s predošlou úpravou už pojmovo nejde len o *prenechanie* originálu diela alebo jeho rozmnoženiny, ale definícia bola doplnená aj o *umožnenie prístupu* k originálu diela lebo rozmnoženine diela, čo by mohlo znamenať použitie diela nielen fixovaného do hmotného predmetu, ale aj digitálne rozmnoženiny.

vyhotovenie rozmnoženín¹⁵ slovesného diela, divadelného diela, hudobného diela, fotografického diela, iného diela výtvarného umenia alebo kartografického diela a verejné rozširovanie týchto rozmnoženín¹⁶ alebo ich sprístupňovanie verejnosti¹⁷ (§ 75 ods. 1 AZ). Citované spôsoby použitia taxatívne určeného druhu diel naznačujú, že použitie diela sa vzťahuje nielen na hmotné rozmnoženiny, ale aj na rozmnoženiny diel v digitálnej forme. Na doplnenie uvádzame, že nadobúdateľ je v tomto prípade vnímaný širšie, keďže licenčná zmluva na vydanie diela sa okrem vydavateľa tlačových publikácií vzťahuje aj na iné subjekty.¹⁸ Pričom môže ísť aj o dielo obsiahnuté v periodickej alebo neperiodickej publikácii.¹⁹ Okrem uvedeného je dôležitý aj znak verejnosti šírenia obsahu.²⁰

¹⁵ Podľa § 21 ods. 1 AZ ide o trvalé alebo dočasné (efemérne) hmotné, digitálne alebo iné zacytenie diela alebo jeho časti z originálu diela (priamo) alebo z rozmnoženiny diela (nepriamo).

¹⁶ Pozri poznámku 14.

¹⁷ Podľa § 21 ods. 1 AZ vyhotovenie rozmnoženiny diela je trvalé alebo dočasné hmotné, digitálne alebo iné zacytenie diela alebo jeho časti z originálu diela alebo z rozmnoženiny diela.

¹⁸ K vydaniu architektonického diela pozri ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. : *Autorský zákon. Komentár*. 1. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s 545.

¹⁹ Porovnaj § 75 ods. 2 AZ.

²⁰ Pojem verejnosť Autorský zákon nedefinuje, hoci Súdny dvor EÚ sa týmto pojmom zaoberal veľakrát. V zmysle ustálenej praxe sa týka neurčitého počtu potenciálnych adresátov, relevantné je pritom nielen to, koľko osôb má paralelne prístup k dielu, alebo aj to, koľko z týchto osôb má prístup k tomuto dielu postupne. Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora EÚ z 15. marca 2012 vo veci C-135/10 *Società Consortile Fonografici (SCF) proti Marcovi Del Corsovi* a rozsudok Súdneho dvora EÚ z 15. marca 2012 vo veci C-162/10 *Phonogramic Performance (Ireland) Limited proti Ireland*. Podľa Výkladového stanoviska Ministerstva kultúry SR k pojmu „verejnosť“ z 5. decembra 2012 tento pojem nie je založený na kritériu miesta, kde sa verejnosť nachádza. Zároveň v ňom zhrnulo dva základné kumulatívne predpoklady, kedy k naplneniu definície verejnosti nedôjde, teda musí ísť o individuálne určené osoby (napr. študentov, rodičov, priateľov, učiteľov, účastníkov pohrebu) v uzavretej spoločnosti bez prístupu individuálne neurčených osôb a zároveň nedochádza k dosiahnutiu priameho alebo nepriameho hospodárskeho alebo obchodného prospechu. https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/02/Vykladove_stanovisko_k_pojmu_verejnost.pdf [20.2.2021].

Podľa § 2 ods. 7 zákona č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnožení audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Zákon o povinných výtlačkoch“) je vydavateľ periodickej publikácie a vydavateľ neperiodickej publikácie právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá spĺňa podmienky podľa osobitných predpisov a uhradila náklady na ich vydanie alebo výrobu. Osobitné predpisy, na ktoré zákonodarca odkazuje, sú uvedené taxatívne a patrí tu zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, zákon č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávanía audiovizuálnych diel, multimedialných diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon) v znení neskorších predpisov a zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) v znení neskorších predpisov.

Skutočnosť, že ide o zmätočný pojem vydavateľa svedčí aj fakt, že v citovanom ustanovení sa hovorí iba o vydavateľovi periodickej a neperiodickej publikácie, a pritom v poznámke pod čiarou odkazuje aj na neaktuálny audiovizuálny zákon. Tým sa myslelo zrejme aj na výrobcu audiovizuálneho diela, keďže ďalej odsek 7 kumulatívne spomína podmienku, že táto osoba uhradila nielen náklady na vydanie, ale aj na výrobu, čo má súvis s výrobcom audiovizuálneho diela.²¹ Aj tieto príklady poukazujú na roztrieštenosť právnej úpravy vydavateľa a potrebu jej pojmového zjednotenia, aby sa odstránila právna neistota. Podľa nášho názoru je najvhodnejším riešením nezavádzať ďalšiu novú definíciu vydavateľa do Autorského zákona, ale precizovať už existujúcu úpravu v Tlačovom zákone. Z dôvodu existujúcich definícií

²¹ Zmena nastala s účinnosťou od 1. januára 2008, pričom pôvodné znenie § 2 ods. 7 bolo nasledujúce: Vydavateľ periodickej publikácie, vydavateľ neperiodickej publikácie a výrobca slovenského audiovizuálneho diela je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá spĺňa podmienky podľa osobitných predpisov a uhradila náklady na ich vydanie alebo výrobu.

je formulovanie nového pojmu vydavateľa periodickej publikácie do Autorského zákona bez vysporiadania sa s aktuálnou právnou úpravou diskutabilné a očakávame, že v praxi môže spôsobiť aplikačné problémy. Pritom aj prístup zákonodarcu pri zavádzaní nových pojmov v súvislosti s definovaním subjektov práv súvisiacich s autorským právom nie je v Autorskom zákone jednotný. Na jednej strane v rámci práv súvisiacich s autorským právom Autorský zákon obsahuje definíciu výkonného umelca, výrobcu zvukového záznamu aj výrobcu audiovizuálneho záznamu, ale absentuje definícia vysielateľa. Vymedzenie vysielateľa vyplýva predovšetkým zo zákona č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) v znení neskorších predpisov, ako aj zo zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov a zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na uvedený prístup by teda bolo možné uvažovať aj nad tým, že pojem vydavateľ by sa precizoval v súlade so Smernicou o AP v Tlačovom zákone a Autorský zákona by upravoval len osobitné práva vydavateľa. Na základe uvedeného navrhujeme spresniť úpravu v Tlačovom zákone a definovať vydavateľa ako osobu, ktorá vyhotovuje periodické publikácie²² z vlastného podnetu, vo vlastnom mene, na vlastný účet a zodpovednosť. Ako bolo spomenuté, úprava sa nevzťahuje na subjekty, ktoré vyhotovujú obsah publikácie na objednávku tretej osoby.²³

Definícia by zároveň mala zohľadňovať aj požiadavky na osobu vydavateľa periodickej tlače podľa § 11 ods. 4 Tlačového zákona, kde zo zákonom požadovaných identifikačných údajov je zrejme, že môže ísť

²² Keďže Tlačový zákon používa inú terminológiu a hovorí o tlačových publikáciách, bude potrebné zosúladienie aj týchto pojmov.

²³ Pozri VOZÁR, J., VALKO, E., LAPŠANSKÝ, L.: *Tlačový zákon. Komentár*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 55. Rovnaký prístup porovnaj CHALOUPOKOVÁ, H.: *Tiskový zákon. Komentár*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck 2006, s. 21

o právnické osoby, fyzické osoby podnikateľov aj fyzické osoby nepodnikateľov. Na doplnenie uvádzame, že tieto údaje súvisia s evidovaním periodickej tlače v zozname vedenom Ministerstvom kultúry SR, pričom zákonodarca by sa mal tiež vysporiadať s osobitným postavením vydavateľa výlučne internetového spravodajstva najmä vo vzťahu k evidenčnému princípu zakotvenému v Tlačovom zákone.

Aj Smernica o AP obsahuje úpravu vydavateľov, ktorých vníma v širšom aj užšom slova zmysle. Recitál 60 hovorí o vydavateľoch, medzi ktorých zahŕňa vydavateľov tlačových publikácií, ale aj vydavateľov kníh alebo vedeckých publikácií a hudobných publikácií, najmä v súvislosti s náhradou odmeny pre vydavateľov. Pojem vydavateľa tlačových publikácií (*publisher of press publications*), je obsiahnutý v recitáli 55 Smernice o AP, ktorý sa vzťahuje na poskytovateľov služieb, ako sú vydavatelia spravodajstva alebo tlačové agentúry, keď vydávajú tlačové publikácie v zmysle citovanej smernice.

Z uvedenej definície vydavateľa tlačových publikácií je však zrejme, že by sa mala vzťahovať aj na tlačové agentúry, ktoré by novela Autorského zákona v rámci implementácie tiež nemala opomenúť. Aj v tomto prípade je možné sa oprieť o ustanovenia Tlačového zákona, ktorý okrem pojmu vydavateľa periodickej tlače upravuje aj definíciu tlačovej agentúry v § 2 ods. 5 TlačZ. Ide o osobu, ktorá vyhľadáva a spracúva informácie s cieľom sprostredkovať ich odplatne v agentúrnom spravodajstve verejnosti, pričom agentúrne spravodajstvo je súbor informácií šírený tlačovou agentúrou (§ 2 ods. 4 TlačZ). Aj v tomto prípade sa ako najvhodnejšie legislatívne riešenie javí odkázať na definíciu tlačovej agentúry v Tlačovom zákone.

3. VYMEDZENIE POJMOV PERIODICKÁ PUBLIKÁCIA, PERIODICKÁ TLAČ A TLAČOVÁ PUBLIKÁCIA

Ďalším kruciálnym pojmom, s ktorým sa bude musieť vysporiadať slovenský zákonodarca pri implementovaní Smernice o AP je pojem tlačová publikácia (*press publication*), pričom Smernica o AP pracuje aj s pojmom periodická publikácia (*periodical publication*). Aj na tomto

mieste poukazujeme na už existujúce definície v slovenskom právnom poriadku, a to periodická tlač v Tlačovom zákone a periodická publikácia v Zákone o povinných výtlačkoch.

Podľa § 2 ods. 1 TlačZ periodická tlač sú noviny, časopisy alebo iná tlač, vydávaná pod rovnakým názvom, s rovnakým obsahovým zameraním a v jednotnej grafickej úprave, najmenej dvakrát v kalendárnom roku.

Pojem periodickej publikácie je obsiahnutý v § 2 ods. 1 Zákona o povinných výtlačkoch a myslí na ňou periodická tlač alebo iné periodikum vydávané najmenej dvakrát ročne pod rovnakým názvom, s označením periodicity a v úprave príznačnej pre tento druh tlačoviny.²⁴ Negatívne sa vymedzuje, že periodická publikácia nie je tlačovina osoby určená výlučne na jej vlastnú propagáciu alebo tlačovina určená na úradné, služobné a prevádzkové potreby štátnych orgánov, obcí, iných právnických osôb a fyzických osôb (§ 2 ods. 2 cit. zákona). Pre porovnanie uvádzame, že Tlačový zákon neobsahuje takéto negatívne vymedzenie, ale taxatívne vypočítava predmety, na ktoré sa nevzťahuje jeho pôsobnosť. Ide o Zbierku zákonov Slovenskej republiky, Obchodný vestník a iné úradné vestníky, periodickú tlač určenú výlučne na úradné, služobné alebo prevádzkové účely či inú vnútornú potrebu osoby, ak nie je distribuovaná verejnosti, periodickú tlač osoby určenú výlučne na jej vlastnú propagáciu. Vyššie v texte sme poukázali tiež na to, že dôvodová správa negatívne vymedzenie pôsobnosti Tlačového zákona doplnila aj o informácie šírené internetom alebo inou počítačovou sieťou na základe individuálnej požiadavky, ale do zákonného textu sa to nepremietlo, čo spochybňuje záväznosť tohto textu aj výklad v súlade s ním.

Okrem toho Zákon o povinných výtlačkoch v § 2 ods. 3 obsahuje aj pojem neperiodická publikácia, ktorou je účelová tlačovina, rozmnoženina literárneho, fotografického, vedeckého alebo umeleckého

²⁴ Zákon na tomto mieste síce odkazuje na § 2 ods. 4 TlačZ, kde je upravená definícia agentúrneho spravodajstva, hoci zrejme správnejšie by malo ísť o odkaz na pojem periodickej tlače podľa § 2 ods. 1 TlačZ.

diela²⁵ vydaná spravidla jednorazovo, a to aj po častiach, nezávisle od formy a spôsobu spracovania, vydania alebo výroby.

Vzhľadom na uvedenú pojmovú disproporciu odporúčame pred akoukoľvek zmenou v prvom rade sa vysporiadať a zjednotiť pojmy tlač a publikácia. Pritom nejde o žiadnu novinku, keďže sa na to poukazovalo už pri prijatí nového Tlačového zákona v roku 2008.²⁶ Tým, že Smernica o AP zavádza pojem „tlačová publikácia“, pričom obsahovo sčasti pokrýva aj už existujúce definície, je nepochybné, že slovenská právna úprava potrebuje komplexný prístup a celkovú revíziu. V tejto súvislosti je na zváženie zákonodarcu nevyhnutnosť kreovania nových pojmov bez poukázania na existujúcu úpravu a vysporiadania sa s možnými kolíziami jednotlivých právnych úprav a nárokov z nich vyplývajúcich.

Keď sa bližšie pozrieme na pojem obsiahnutý v Smernici o AP, článok 2 ods. 4 definuje tlačovú publikáciu (*press publication*) ako súbor zložený prevažne z literárnych diel novinárskej povahy, ale ktorý môže obsahovať aj iné diela alebo iné predmety ochrany, a ktorý (i) predstavuje samostatnú položku v rámci periodickej alebo pravidelne aktualizovanej publikácie pod jedným názvom, ako sú noviny alebo časopisy všeobecného alebo osobitného zamerania, (ii) jeho účelom je poskytovanie informácií týkajúcich sa správ alebo iných tém pre verejnosť, (iii) a je vydaný na akomkoľvek nosiči z podnetu, v redakčnej zodpovednosti a pod kontrolou poskytovateľa služieb. Z pôsobnosti Smernice o AP sú vylúčené vedecké časopisy a iné periodiká vydávané na vedecké alebo akademické účely, čo akcentuje slobodu vedeckého bádania. Zároveň tu nepatria webové sídla (napr. blogy), za predpokladu, že táto činnosť poskytovania informácií sa

²⁵ Na tomto mieste sa rovnako bez zjavnej súvislosti odkazuje na pojem vydanie diela. Okrem toho poznámka spomína § 13 ods. 2 už zrušeného Autorského zákona z r. 2003 (zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.), čo len potvrdzuje nevyhnutnosť komplexnej zmeny.

²⁶ Pozri napríklad MATÚŠKOVÁ, J.: Elektronické dokumenty a súvisiace zmeny v legislatíve, číslo: 4/2008 - Štandardizácia a normalizácia v knižniciach, Rubrika: Zo Slovenska. <https://itlib.cvtisr.sk/clanky/clanek1232/> [20.2.2021].

nevykonáva z podnetu, v redakčnej zodpovednosti a pod kontrolou vydavateľa spravodajstva.²⁷

Z uvedeného vyplýva kumulatívne naplnenie podmienok (i) až (iii), ako aj periodicita publikovania bez ohľadu na nosič hmotný alebo nehmotný. Podľa recitálu 56 Smernice o AP sa pojem tlačová publikácia vzťahuje len na novinárske publikácie vydávané na akomkoľvek nosiči vrátane papiera, pričom sa zdôrazňuje hospodársky charakter činnosti smerujúcej k poskytovaniu služieb. Exemplifikatívne sú uvedené deníky, týždenníky a mesačníky všeobecného alebo osobitného zamerania vrátane časopisov založených na predplatnom a spravodajské webové sídla. Už z tohto vymedzenia je jasné, že nepôjde iba o publikácie v tlačenej forme. Uvedené by si pri zosúlaďovaní pojmov vyžadovalo zmenu definície v Tlačovom zákone, keďže tá vníma primárne periodickú tlač v spojení s fyzickým nosičom.

Záverom tejto časti dodávame, že vzhľadom na to, že v slovenskom právnom poriadku sa vyskytujú označenia periodická tlač, periodická publikácia a tlačová publikácia, bude okrem obsahového zosúladenia týchto pojmov nevyhnutné aj formálnoprávne zjednotenie, pričom ako najvhodnejšie sa javí označovanie periodická publikácia.

4. PRÁVO VYDAVATEĽA, PRÁVA VYDAVATEĽA ALEBO PRÁVA K PUBLIKÁCIÁM

Ako už bolo spomenuté, nové práva vydavateľa budú upravené ako práva súvisiace s autorským právom. Avšak je potrebné zodpovedanie otázky, či by malo ísť o „práva“ alebo „právo“ vydavateľa, teda použitie singuláru alebo plurálu v zákonnom texte, prípadne či by bolo namieste použiť znenie vyplývajúce z názvu Kapitoly 1 Hlavy IV Smernice o AP, kde sa hovorí o „právach k publikáciám“ (angl. *Rights in publications* alebo nem. *Rechte an Veröffentlichungen*).

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že slovenský Autorský zákon koncipuje ustanovenia tretej časti o právach súvisiacich s autorským

²⁷ Pozri recitál 56 Smernice o autorskom práve.

právom tak, že okrem práva na použitie napríklad umeleckého výkonu, keď v súvislosti s obsahom práva výkonného umelca používa singulár, v tej istej hlave uvádza aj absolútne právo na primeranú odmenu a právo na dodatočnú odmenu. Teda označenie názvu prvej hlavy tretej časti v pluráli ako „práva výkonného umelca“ je podľa nášho názoru v poriadku. Obdobne to platí aj pri právach výrobcu zvukového záznamu a právach výrobcu audiovizuálneho záznamu. Tento prístup však nebol dodržaný pri právach vysielateľa v § 124 a nasl. AZ, ktoré mali byť podľa nášho názoru formulované v singulári.

Máme za to, že by bolo vhodné dodržať túto koncepciu aj pri zakotvení nového práva vydavateľa, keď použitie plurálu bude namieste vtedy, ak do tejto časti bude zahrnuté aj absolútne majetkové právo vydavateľa na odmenu za použitie periodickej publikácie.²⁸ V opačnom prípade by bolo z legislatívno-technického hľadiska vhodnejšie zachovať singulár a nazvať piatu hlavu tretej časti ako „právo vydavateľa“. Rovnako sa prikláňame k použitiu tohto označenia namiesto spojenia „práva k publikáciám“ použitého Smernicou o AP.

Novelou Autorského zákona sa vydavateľom prizná právo udeliť súhlas na vyhotovenie rozmnoženiny periodickej publikácie a sprístupňovanie periodickej publikácie verejnosti pri ich online používaní poskytovateľmi služieb informačnej spoločnosti (*provider of an information society service*). Na európskej úrovni je poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti definovaný v smernici 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode) v článku 2 písm. b) ako každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá poskytuje služby informačnej spoločnosti. Národná legislatíva definuje poskytovateľa služieb informačnej spoločnosti ako fyzickú osobu alebo právnickú

²⁸ Porovnaj českú autorskoprávnu úpravu, kde v § 87 AZČR je zakotvené „právo nakladateľa“ na náhradu odmeny za rozmnožovanie ním vydaného diela pre osobnú potrebu a vlastnú vnútornú potrebu právnickej osoby alebo podnikajúcej fyzickej osoby. Pozri aj výklad TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon. Komentář*. 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2019, s. 834 a nasl. alebo POLČÁK, R. a kol. *Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, s. 567 a nasl.

osobu, ktorá na účely podnikania alebo na iné účely poskytuje služby informačnej spoločnosti [§ 2 písm. b) zákona č. 22/2004 Z. z. o elektronickom obchode a o zmene a doplnení zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 284/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov]. Medzi poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti Smernica o AP radí aj poskytovateľov online služieb zdieľania obsahu (*online content-sharing service provider*).²⁹ V zmysle článku 2 ods. 6 citovanej smernice hlavný účel alebo jeden z hlavných účelov tejto služby je uchovávať veľký objem diel chránených autorským právom alebo iné predmety ochrany, ktoré nahrávajú jej používatelia a ktoré organizuje a propaguje na účely dosiahnutia zisku a umožniť prístup verejnosti k nim. Za službu informačnej spoločnosti v zmysle článku 1 ods. 1 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (kódifikované znenie) označujeme každú službu poskytovanú informačnou spoločnosťou, teda každú službu, ktorá sa bežne poskytuje za odmenu, na diaľku,³⁰ elektronickým spôsobom³¹ a na základe individuálnej žiadosti príjemcu služieb.³²

Limity v uplatňovaní práva vydavateľa sú vymedzené v článku 15

²⁹ Ako príklad online platforiem na zdieľanie obsahu možno uviesť sociálne siete (napr. Facebook, Instagram a pod.), úložiská obsahu (napr. YouTube), rôzne blogy, fotobanky a iné.

³⁰ „Na diaľku“ znamená, že služba sa poskytuje bez toho, aby pri tom boli obe strany súčasne prítomné (článok 1 ods. 1 písm. b) bod i) cit. smernice).

³¹ „Elektronickým spôsobom“ znamená, že služba sa z miesta pôvodu odošle a na mieste určenia prijíma prostredníctvom elektronického zariadenia, určeného na spracovávanie (vrátane digitálneho komprimovania) a uskladňovanie údajov a je úplne vysielaná, prenášaná a prijímaná po drôte, prostredníctvom rádiových vln, optickým spôsobom, alebo inými elektromagnetickými prostriedkami (článok 1 ods. 1 písm. b) bod ii) cit. smernice).

³² „Na základe individuálnej žiadosti príjemcu služieb“ znamená, že služba sa poskytuje prostredníctvom prenosu údajov na individuálnu žiadosť (článok 1 ods. 1 písm. b) bod iii) cit. smernice).

ods. 1 Smernice o AP (2., 3. a 4 veta) osobne aj vecne. Právo vydavateľa sa nevzťahuje na používanie tlačových (periodických) publikácií individuálnymi používateľmi za predpokladu súkromného a neobchodného používania. Z vecného hľadiska ide o nakladanie s hypertextovými odkazmi (tzv. hyperlinking)³³ a použitie individuálnych slov alebo veľmi krátkych úryvkov z tlačovej (periodickej) publikácie.³⁴ Smernica o AP ďalej stanovuje primerané uplatňovanie výnimiek a obmedzení aj v súvislosti s právom vydavateľa.³⁵

Na tomto mieste tiež pripomínáme aj negatívne vymedzenie publikácií v zmysle Smernice o autorskom práve, ktoré nebudú považované za tlačové (periodické) publikácie a nebudú požívať túto osobitnú ochranu. Patria sem periodické publikácie vydané na vedecké alebo akademické účely (napr. vedecké časopisy) alebo webové sídla (napr. blogy). Podmienkou uplatnenia tohto režimu je vykonávanie nehospodárskych činností, teda, že informácie sa poskytujú v rámci činnosti, ktorá sa nevykonáva z podnetu, v redakčnej zodpovednosti a pod kontrolou poskytovateľa služieb (napr. vydavateľa spravodajstva).³⁶

Smernica o AP explicitne rieši aj práva k dielam a iným predmetom ochrany zahrnutým do periodickej publikácie. Obmedzenia práv vydavateľa sa týkajú autorov a iných nositeľov práv, pričom je správne, že ich práva nie sú dotknuté právom vydavateľa. Teda spomínané sub-

³³ K téme hyperlinkov pozri BAČÁROVÁ, R. Zmluvné záväzky v autorskom práve, Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 40. Pozri tiež POLČÁK, R. a kol. *Autorský zákon. Praktický komentár s judikaturou*. Praha: Leges, 2020, s. 125 a nasl. a 150 a nasl., TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon. Komentár*. 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2019, s. 231-233.

³⁴ Problematickému vymedzeniu veľmi krátkych úryvkov a k neurčitosti použitých pojmov sme sa kriticky vyjadrili v článku BAČÁROVÁ, R. Protichodné záujmy subjektov autorského práva ako príčina konfliktov v autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu európskej únie. In: ADAMOVIČ, Z. (ed.): *Nové technológie, internet a duševné vlastníctvo 4*. TYPI UNIVERSITATYS TYRNAVIENSIS, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity v Trnave a Vedy, vydavateľstva SAV v Bratislave, 2020 s. 90-118.

³⁵ Podľa článku 15 ods. 3 sa články 5 až 8 smernice 2001/29/ES, smernice 2012/28/EÚ a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1564 uplatňujú *mutatis mutandis* v súvislosti s právami stanovenými v odseku 1 tohto článku.

³⁶ Pozri recitál 56 Smernice o AP.

jekty ich môžu naďalej využívať nezávisle od periodickej tlače, v ktorej sú zahrnuté. Ďalšie obmedzenia vydavateľa sa týkajú tých oprávnených subjektov, ktoré používajú diela alebo iné predmety ochrany na základe nevýhradnej licencie a tiež v zásade kohokoľvek v prípade voľného diela, kde uplynula doba ochrany diela alebo iného predmetu ochrany.³⁷ Máme za to, že ostatné dve uvedené obmedzenia by bolo možné uplatňovať aj bez explicitného vymedzenia v súlade s existujúcou právnou úpravou.

Ak však boli diela zahrnuté do tlačovej (periodickej) publikácie, autori majú právo na podiel z príjmov, ktoré vydavateľia získali za používanie periodických publikácií poskytovateľmi služieb informačnej spoločnosti.³⁸ Podľa článku 16 Smernice o AP, ak autor previedol právo na vydavateľa alebo mu udelil licenciu, členské štáty môžu stanoviť, že takýto prevod alebo licencia predstavuje pre vydavateľa dostatočný právny základ na to, aby bol oprávnený získať podiel na náhrade odmeny za používanie diela na základe výnimky alebo obmedzenia takto prevedeného alebo licencovaného práva. Prvý odsek sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté existujúce a budúce opatrenia v členských štátoch, ktoré sa týkajú práv verejného vypožičania. Uvedené skutočnosti by mal zákonodarca tiež zohľadniť v pripravovanej novele Autorského zákona. Zároveň by mal nastaviť mechanizmus, ako bude táto úhrada (náhrada odmeny) autorom diel zahrnutých do periodickej publikácie vyplácaná.³⁹

V tejto súvislosti je potrebné spomenúť, že náš Autorský zákon neobsahuje, na rozdiel od českej autorskoprávnej úpravy, žiadne absolútne práva vydavateľa. Jeho postavenie reguluje len v rámci zmluvných záväzkov, konkrétne v licenčnej zmluve na vydanie diela, v ktorej precizuje osobitné oprávnenia nadobúdateľa na vyhotovenie rozmnože-

³⁷ Pozri recitál 59 Smernice o AP.

³⁸ Pozri článok 15 ods. 5 Smernice o AP.

³⁹ Zaujímavý príspevok do diskusie o možných zásahoch do slobody prejavu v súvislosti s novými právami vydavateľov a s tým spojenými povinnosťami licencovania pri online používaní tlačových publikácií prináša KOUKAL, P. *Ústavněprávní limity ochrany „duševního majetku“ a práva vydavatelů tiskových publikací*. Právnik. Praha: AV ČR, Ústav státu a práva, 2020, roč. 159, č. 2, s. 140-163.

niny a sprístupňovanie verejnosti konkrétne určených diel. Podľa § 87 českého Autorského zákona má nakladateľ⁴⁰ právo na odmenu v súvislosti so zhotovením rozmnoženiny ním vydaného diela pre osobnú potrebu a vlastnú vnútornú potrebu právnickej osoby alebo podnikajúcej fyzickej osoby, ktoré trvá 50 rokov od vydania diela. Ide o analogickú právnu úpravu podľa § 25 českého Autorského zákona, ktorý upravuje odmenu v súvislosti s rozmnožovaním diela pre osobnú potrebu a vlastnú vnútornú potrebu konkrétne určených osôb.

Keď si porovnáme napríklad nemeckú úpravu, bolo v praxi bežné, že v prípade, ak bol autor zastupovaný organizáciou kolektívnej správy,⁴¹ z vybranej odmeny za použitie jeho diel bola časť tejto odmeny paušálne zasielaná aj vydavateľom. Dialo sa tak bez ohľadu na to, či vydavateľ bol nositeľom práva k tomuto dielu alebo nie. V tejto veci bola podaná žaloba, ktorú prejednával aj Spolkový súd Nemecka a skonštatoval neprípustnosť vyplácania paušálnej sumy pre vydavateľov bez ohľadu na to, či a do akej miery je príjem organizácie kolektívnej správy založený na právach vydavateľa, ktoré im boli priznané alebo boli na nich postúpené.⁴² Následne aj nemecký Ústavný súd skonštatoval neprípustnosť ústavnej sťažnosti v tejto veci a stotožnil sa s argumentáciou Spolkového súdu. Svoje rozhodnutie opieral aj o judikatúru Súdneho dvora EÚ a skonštatoval, že pri uplatňovaní výnimiek pre reprografiu a rozmnožovanie pre súkromnú potrebu podľa článku 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej aj „Informačná smernica“) je možné vyplatiť spravodlivú náhradu odmeny iba nositeľovi výlučného

⁴⁰ Nakladateľom bude spravidla osoba, ktorú verejnoprávne predpisy (zákon o neperiodických publikáciách, tlačový zákon) nazývajú vydavateľom. Pozri POLČÁK, R. a kol. *Autorský zákon. Praktický komentár s judikatúrou*. Praha: Leges, 2020, s. 569. Pozri aj TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon. Komentár*. 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2019, s. 635, 636.

⁴¹ V Nemecku zastupuje práva autorov a vydavateľov organizácia kolektívnej správy VG Wort. Bližšie pozri <https://www.vgwort.de/die-vg-wort.html> [20.2.2021].

⁴² Rozhodnutie Spolkového súdu Nemecko z 21. apríla 2016, I ZR 198/13.

práva, kde článok 2 citovanej smernice vydavateľov nezaradil.⁴³ Paušálna suma pre vydavateľov by bola možná len vtedy, ak by to zákonodarcia explicitne vyjadril v zákone.⁴⁴

V súvislosti s reguláciou práv vydavateľov sa nemecká právna úprava musela vysporiadať aj s inou kurióznou situáciou, keď novela nemeckého Autorského zákona zakotvila v roku 2013⁴⁵ súvisiace práva vydavateľov tlače v § 87f (s názvom „Vydavatelia tlače“), § 87g (s názvom „Prevoditeľnosť, trvanie a obmedzenia práva“) a §87h (s názvom „Právo účasti autora“). Keďže táto úprava obmedzovala sprístupňovanie tlačovín verejnosti alebo ich častí prostredníctvom komerčných prevádzkovateľov vyhľadávačov alebo komerčných poskytovateľov služieb v zmysle článku 8 ods. 1 prvého pododseku smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/34/ES z 22. júna 1998, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov, ako aj pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 204, 1998, s. 37; Mim. vyd. 13/020, s. 337), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 98/48/ES z 20. júla

⁴³ V zmysle článku 2 Informačnej smernice členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti a) pre autorov k ich dielam; b) pre výkonných umelcov k záznamom ich výkonov; c) pre výrobcov zvukových záznamov k ich zvukovým záznamom; d) pre výrobcov prvých záznamov filmov k originálu a k rozmnoženinám ich filmov; e) pre vysielajúce organizácie k záznamom ich vysielaní, či už sú tieto vysielania prenášané po drôte alebo vzduchom vrátane káblov alebo satelitu. Pozri aj rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 12. novembra 2015 vo veci C- 572/13 *Hewlett Packard*, bod 47.

⁴⁴ Rozhodnutie Ústavného súdu Nemecka zo dňa 18. apríla 2018, sp. zn. 1 BvR 1213/16. Na základe uvedeného sa na vydavateľov prestal uplatňovať § 63a Gesetz zur Änderung des Urheberrechtsgesetzes (BGBl. 2013 I, s. 1161, ďalej aj „nemecký Autorský zákon“ alebo „UrhG“), ktorý upravuje zákonné nároky na odmenu.

⁴⁵ Ôsmy zákon o zmene zákona o autorskom práve (Achstes Gesetz zur Änderung des Urheberrechtsgesetzes) zo 7. mája 2013 (BGBl. 2013 I, s. 1161) bol s účinnosťou od 1. augusta 2013 doplnený do druhej časti nemeckého Autorského zákona oddiel 7 s názvom „Ochrana vydavateľa tlače“ týkajúci sa práv súvisiacich s právom vydavateľov tlače.

1998 (Ú. v. ES L 217, 1998, s. 18),⁴⁶ mal byť tento „technický predpis“⁴⁷ oznámený Komisii, k čomu nedošlo. V rozhodnutí Súdneho dvora EÚ⁴⁸ sa konštatuje, že ustanovenia prijaté v rozpore s oznamovacou povinnosťou sa nemôžu uplatniť, a z tohto dôvodu sa na ne nemožno odvolávať voči jednotlivcom. Na základe tohto rozhodnutia⁴⁹ boli ustanovenia o právach vydavateľov z nemeckého Autorského zákona vypustené, pričom z dôvodu transpozície Smernice o AP budú musieť byť znova implementované do nemeckého Autorského zákona, hoci zrejme v inej podobe.

Právo vydavateľa je absolútnym majetkovým právom a má trvať 2 roky po vydaní tlačovej (periodickej) publikácie. Počítanie trvania práv je v článku 15 ods. 4 Smernice o AP nastavené inak, ako to po-

⁴⁶ Smernica 98/34 bola zrušená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 241, 2015, s. 1).

⁴⁷ Podľa článku 1 ods. 11 smernice 98/34 technickým predpisom sú technické špecifikácie a ďalšie požiadavky alebo pravidlá o službách vrátane príslušných správnych opatrení, dodržiavanie ktorých je v prípade predaja, poskytovania služieb, zriadenia poskytovateľa služby alebo používania služby v členskom štáte alebo na väčšej časti jeho územia de facto alebo de jure povinné, ako aj zákony, predpisy alebo administratívne opatrenia, okrem tých, ktoré sú uvedené v článku 10, ktoré zakazujú výrobu, dovoz, predaj alebo používanie výrobku alebo zakazujúce poskytovanie alebo používanie služby alebo usadenie sa subjektu v členskom štáte ako poskytovateľa služby.

⁴⁸ Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 12. septembra 2019 vo veci C-299/17 VG *Media*.

⁴⁹ Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 12. septembra 2019 vo veci C-299/17 VG *Media* uvádza, že článok 1 bod 11 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/34/ES z 22. júna 1998, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov, ako aj pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 98/48/ES z 20. júla 1998, sa má vykladať v tom zmysle, že také vnútroštátne ustanovenie, o aké ide vo veci samej, ktoré zakazuje len komerčným prevádzkovateľom vyhľadávateľov a komerčným poskytovateľom služieb, ktorí spracovávajú obsah analogickým spôsobom, verejne sprístupňovať tlačoviny alebo ich časti (s výnimkou jednotlivých slov a veľmi malých úryvkov), predstavuje „technický predpis“ v zmysle tohto ustanovenia, ktorého návrh musí byť vopred oznámený Komisii podľa článku 8 ods. 1 prvého pododseku smernice 98/34, zmenenej smernicou 98/48.

zná slovenská právna úprava. Podľa citovanej smernice sa uvedené obdobie počíta od 1. januára roku nasledujúceho po dátume vydania tlačovej (periodickej publikácie).⁵⁰ Pritom slovenský Autorský zákon trvanie majetkových práv upravuje tak, že sa skončí posledným dňom kalendárneho roka, v ktorom uplynula doba trvania majetkových práv (§ 32 ods. 7 AZ).⁵¹ Zo znenia citovanej smernice tiež vyplýva, že práva vydavateľa sa vzťahujú až na tlačové (periodické) publikácie, ktoré boli prvý raz vydané po 6. júni 2019. Toto ustanovenie vnímame problematicky z dôvodu možnej retroaktivity, keďže sa novela Autorského zákona bude týkať publikácií vytvorených pred nadobudnutím jej účinnosti. Zároveň však vylučuje skoršie publikácie, čo zasa môže pôsobiť diskriminačne, pričom uvedenú disproporciu bližšie nevysvetľuje.⁵²

ZÁVER

Smernica o autorskom práve zavádza nové právo pre vydavateľov, s ktorým je spojená aj úprava práva na náhradu odmeny.

Keďže slovenský právny poriadok vo viacerých normách reguluje pojmové vymedzenie vydavateľov, práva a povinnosti vydavateľov, ako

⁵⁰ Počítanie trvania autorského práva od prvého dňa roka nasledujúceho po skutočnosti rozhodujúcej pre toto trvanie upravoval § 19 zákona 383/1997 Z. z. ako aj § 22 zákona č. 618/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktoré formuloval presnejšie ako trvanie majetkových práv, ktoré sa počíta od prvého dňa roka nasledujúceho po skutočnosti rozhodujúcej na toto trvanie.

⁵¹ Zakotvením počítania lehoty ku dňu jej skočenia fakticky došlo k jej skráteniu o 1 deň, keďže podľa § 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 v znení neskorších predpisov) koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína. Teda počítanie od 1. januára skončí 1. januára, pričom v druhom prípade lehota skončí 31. decembra. K problematike počítania pozri napríklad VOJČÍK, P. et. al. *Právo duševného vlastníctva*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s.161, 162.

⁵² Jediná zmienka o dátume 6. jún 2019 sa nachádza v článku 17 ods. 10 Smernice o AP v súvislosti so zámerom Komisie zorganizovať dialóg zainteresovaných strán s cieľom prediskutovať osvedčené postupy týkajúce sa spolupráce medzi poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu a nositeľmi práv.

aj definíciu periodickej tlače a periodických publikácií je otázne, do akej miery je nutné zavádzať nové a v zásade aj duplicitné pojmy do Autorského zákona alebo je možné transponovať citovanú smernicu na podklade existujúcej právnej úpravy. Vyslovili sme presvedčenie, že s ohľadom na zachovanie jednotnosti a autonómie právnej úpravy by bolo vhodné nevytvárať nové definície, ale prispôbiť aktuálnu právnu úpravu aj súvisiacich noriem požiadavkám transpozície.

Máme za to, že nie je nevyhnutné nanovo definovať vydavateľa periodickej tlače v Autorskom zákone, ale skôr upraviť definíciu v Tlačovom zákone v súlade so Smernicou o AP. Dôležité bude aj formálne zosúladenie pojmov periodická tlač a periodická publikácia. Táto definícia by mohla byť upravená aj v Autorskom zákone s ohľadom na osobitosti regulované Smernicou o autorskom práve.

Z legislatívno-technického hľadiska sme navrhli použitie plurálu pre práva vydavateľov v prípade, ak dôjde súčasne k zakotveniu aj osobitného práva vydavateľov na náhradu odmeny.

Napriek nesporne náročnému obdobiu, ktoré sťažuje riadny legislatívny proces prípravy novely Autorského zákona, ale aj iných zákonov, ktoré obsahovo s témou súvisia, zákonodarca by mal k zmene pristúpiť komplexne. V opačnom prípade hrozí, že len čiastková zmena síce naplní povinnosti vyplývajúce pre Slovenskú republiku z transpozície Smernice o autorskom práve, ale ak sa nedotkne minimálne aj Tlačového zákona, prinesie do právnej úpravy ešte viac neistoty.

Zároveň by sa tým otvoril priestor vysporiadať sa aj s internetovými vydaniaми tlače priamo v Tlačovom zákone, keďže situácia sa od prijatia Tlačového zákona v roku 2008 v tomto smere radikálne zmenila v prospech online použitia. Ak by sa nepodarila komplexná revízia viacerých noriem, možno hovoriť o premárnenej príležitosti zmodernizovať právnu úpravu v oblasti vydávania tlače a priblížiť ju zaužívanej praxi.